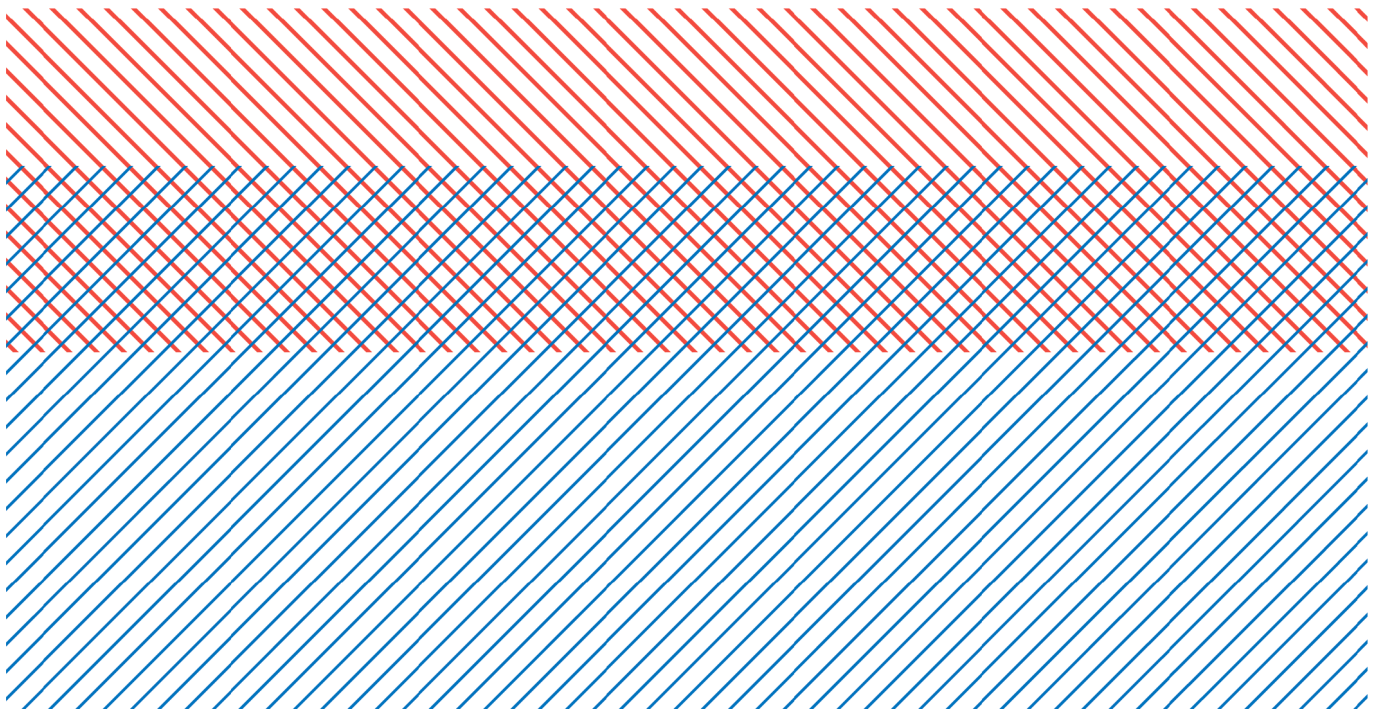

Notat

Metodeprojektet – samtaler til unge med stofmisbrug

Eksempel på anvendelse af SØM

Rasmus Højbjerg Jacobsen og Mette Verner

*Metodeprojektet – samtaler til unge med stofmisbrug
Eksempel på anvendelse af SØM*

© VIVE og forfatterne, 2018

Projekt: 11225

VIVE – Viden til Velfærd
Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
Købmagergade 22, 1150 København K
www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Dette notat afrapporterer et af flere eksempler på beregninger, der har til formål at vise, hvordan den første version af den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) kan anvendes.

Eksemplerne indeholder økonomiske beregninger med udgangspunkt i konkrete indsatser med de særlige forhold, der gør sig gældende for hver af dem. Notaterne afrapporterer de overvejelser vedrørende målgruppeafgrænsning, opgørelse af omkostninger, effekter, konsekvenser og fortolkninger af resultater, der er gjort i forbindelse med anvendelsen af SØM.

Alle eksemplerne baseres på estimater fra SØMs vidensdatabase med det formål at demonstrere, hvordan de kan bruges og hvilke begrænsninger, de har.

Den bedste beregning opnås, hvis brugeren har mere præcise estimater for den konkrete indsats og målgruppe, som analysen vedrører. Hvis man ikke har dette vidensgrundlag til rådighed, kan man lave mere overordnede analyser baseret på SØMs estimater.

Sideløbende med notatet kan man downloade Excel-versionen af de beregninger, der er med i notatet, og heri kan man få mere detaljerede oplysninger om resultaterne af beregningerne, ligesom de eventuelt kan anvendes som afsæt for nye beregninger.

Notaterne med eksempler på beregninger er udarbejdet af VIVE og Incentive for Socialstyrelsen.

Forfatterne
Januar 2018

Indhold

Om SØM	5
1 Om indsatsen – samtaler til unge med stofmisbrug	6
1.1 Formål med notatet.....	6
1.2 Indsatsens indhold	6
2 Hvordan kan SØM anvendes?.....	8
2.1 Om indsatsen	8
2.2 Omkostninger.....	9
2.3 Effekt	9
2.4 Konsekvenser	10
2.5 Resultater.....	11
3 Konklusion.....	14
Bilag 1 Økonomiske konsekvenser som medregnes i SØM.....	15

Om SØM

Det koster penge at implementere og drive en social indsats. Til gengæld kan den bidrage til at forbedre livskvalitet og kompetencer hos de borgere, der modtager den.

Samtidig kan den positive effekt på en udsat borgers liv medføre, at forbruget af en række offentlige ydelser og andre aktiviteter påvirkes. Det vil typisk betyde, at det offentlige kan spare penge andre steder og måske få højere skatteindtægter, hvis borgeren kommer i beskæftigelse. Hvis for eksempel en social indsats reducerer stofmisbruget hos modtageren af indsatsen, kan det have betydning for den offentlige økonomi på mange måder. En række udenlandske undersøgelser har for eksempel dokumenteret, at stofmisbrugere har mindre behov for sundhedsydelser i perioder, hvor de er stoffri. De får også mindre behov for at blive behandlet for følgesygdomme af deres misbrug, og de bliver udsat for færre ulykker med skadestuebesøg eller indlæggelser til følge. På den måde kan en social indsats opfattes som en investering. Ud over et menneskeligt afkast kan den også give et økonomisk afkast, som helt eller delvist kan opveje indsatsens omkostninger. SØM kan hjælpe kommuner og andre med at vurdere omkostninger og de forventede økonomiske konsekvenser ved sociale indsatser over fx to, fem eller ti år. De økonomiske konsekvenser fordeles på stat, region, og kommune.

SØM forudsætter en række input fra brugeren, som danner grundlaget for beregningen af nettogevinsten for det offentlige ved en social indsats. Hvor præcist estimatet bliver, afhænger af kvaliteten af dette input. Det er vigtigt at understrege, at det alene er offentlige budgetøkonomiske konsekvenser, der belyses, og ikke andre afledte samfundsøkonomiske konsekvenser. Det gælder ikke mindst en række konsekvenser for borgerne, der modtager den sociale indsats, som kan være svære at kvantificere (fx betydning for trivsel mv.).

SØM er således målrettet økonomiske analyser af konkrete sociale indsatser.

SØM består af to hoveddele:

For det første et **beregningsredskab** til beregningen af indsatsernes omkostninger og budgetøkonomiske konsekvenser. Her skal brugeren indtaste de tal, som beregningen skal basere sig på. Det er tal vedrørende indsatsens omkostninger, dens effekt på deltageren, de afledte konsekvenser for det offentlige samt priser. De økonomiske konsekvenser, der kan medtages, er fx modtagelse af overførselsindkomst, brug af sundhedsydelser, udgifter som følge af kriminalitet og brug af kommunale tilbud som herberg m.m.

For det andet en **vidensdatabase** om effekter af sociale indsatser samt estimater til at beregne de økonomiske konsekvenser for forskellige målgrupper. Effektstørrelserne i databasen bygger på viden fra effektundersøgelser af indsatserne fra både Danmark og udlandet. Derudover er der i databasen indlagt estimater for konsekvenserne og deres priser. Konsekvensestimaterne har desuden en tidsmæssig profil, dvs. et bud på, hvor lang tid den økonomiske konsekvens varer.

Den første version af SØM dækker voksenområdet, og modellens indhold er nærmere beskrevet i en dokumentationsrapport, der kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside.

1 Om indsatsen – samtaler til unge med stofmisbrug

1.1 Formål med notatet

Formålet med dette notat er at illustrere og vejlede i, hvordan SØM kan anvendes i forbindelse med en indsats, hvor en række særlige forhold gør sig gældende:

- Der er relativt stort sammenfald mellem målgruppen for indsatsen og den afgrænsning af målgruppe, der anvendes i SØMs vidensdatabase.
- Der er også relativt stort sammenfald mellem de effektmål, der anvendes til indsatsen, og de effektmål, der anvendes for målgruppen i SØMs vidensdatabase.
- Indsatsen gennemføres med forskellig intensitet, men uden viden om, hvilken forskel dette har for virkningen af indsatsen.

Eksempelberegningen tager afsæt i en indsats for unge med stofmisbrug, der tilbydes samtaler for at komme ud af deres misbrug.

1.2 Indsatsens indhold

I 2012 lancerede det daværende Social- og Integrationsministerium en række projekter med fokus på stofmisbrug. Metodeprojektet er ét af de 10 projekter, som skal bidrage til at løfte kvaliteten i den sociale behandling af brug af stoffer. Projektet påbegyndtes i 2014 og undersøger effekten af fire forskellige tilgange til misbrugsbehandling af unge mellem 15 og 25 år i ni danske kommuner. I alt deltager 460 unge, som er blevet tilfældigt fordelt til én af fire grupper. Alle deltagere i undersøgelsen tilbydes som minimum 12 samtaler, hvor en kombination af den motiverende samtale (MI) og kognitiv adfærdsterapi (KAT) udgør den gennemgående terapeutiske metode.

Deltagerkommunerne i metodeprojektet er: Fredericia, Herning, Holbæk, Odense, Randers, Silkeborg, Svendborg, Aabenraa og Aarhus.

Der indsamles survey hos de 460 unge i alt fem gange, hvoraf det første er ved indskrivning og derefter 3, 6, 9 og 21 måneder efter indskrivning. Indtaget til projektet sluttede i 2016, og den sidste opfølgning vil ske i februar 2018.

Deltagergruppen i metodeprojektet har flg. karakteristika

- Gennemsnitsalder 20,5 år
- 22,8 % kvinder
- 33,9 % psykiatrisk diagnose
- 32,0 % kontanthjælp ved indskrivning
- 28,0 % får SU
- 8,7 % fuldtidsløn

De fire grupper af deltagere tilbydes som nævnt ovenfor alle som minimum 12 samtaler, men på grund af udeblivelser m.m. har det gennemsnitlige faktiske antal samtaler varieret meget: 5,1 (Gruppe 1), 7,2 (Gruppe 2), 10,4 (Gruppe 3) og 11,0 (Gruppe 4). Dette billede er et resultat af, at

det centrale element i forsøget er, at der gives forskellige incitamentter til at møde op til samtalerne i form af påmindelser, gavekort samt af, at nogle af grupperne tilbydes ekstra opfølgende samtaler end de øvrige grupper.

I beregningerne i dette notat tager vi af illustrative årsager udgangspunkt i to af disse grupper, Gruppe 1 og Gruppe 3. Men det er selvfølgelig muligt at gennemføre den samme beregning også for Gruppe 2 og 4.

2 Hvordan kan SØM anvendes?

I dette afsnit gives et eksempel på, hvordan det er muligt at anvende SØM til at få viden om omkostninger og økonomiske konsekvenser forbundet med indsatsen i den konkrete case.

Afsnittet er inddelt i fem underafsnit, der hver ser på følgende elementer i SØM (det svarer til de trin, man skal igennem, når man laver en beregning i SØM):

- Om indsatsen (Hvem er målgruppen for indsatsen?)
- Omkostninger og deltagere (Hvor meget koster indsatsen? Og hvor mange deltagere er der?)
- Effekt (Hvilken effekt kan indsatsen forventes at have på deltagerne?)
- Konsekvenser (Hvilke økonomiske konsekvenser forventes der som følge af den forventede effekt?)
- Resultater (Hvad viser analysen om indsatsens omkostninger, økonomiske konsekvenser og nettogevinster?)

I hvert af de fem afsnit diskuteres, hvordan og i hvilket omfang SØMs vidensdatabase kan anvendes til beregninger for indsatsen.

2.1 Om indsatsen

I denne del af modellen skal man – ud over at navngive indsatsen og evt. indtaste en mere detaljeret beskrivelse af indsatsen – først og fremmest angive den målgruppe, SØM skal anvende som udgangspunkt for beregningen. Formålet med at vælge målgruppe er, at beregningen baseres på de estimater fra vidensdatabase, der er bedst egnede til vurdere de økonomiske konsekvenser i det konkrete tilfælde

Det er vigtigt, at målgruppen i SØM og målgruppen for indsatsen ligner hinanden, hvis brugeren ønsker at basere beregninger helt eller delvist på estimaterne i SØMs vidensdatabase. Estimaterne i SØMs vidensdatabase er således udregnet ud fra præcist definerede målgrupper, og det kan ikke forventes, at estimaterne for andre (heller ikke beslægtede) målgrupper vil være de samme. Passer målgrupperne således ikke godt sammen, skal resultater baseret på vidensdatabase fortolkes med særlig varsomhed, eller vidensdatabase bør ikke anvendes til beregning af økonomiske konsekvenser af indsatsen.

Indsatsens målgruppe er unge med stofmisbrug mellem 15 og 25 år, der er i behandling uden substitution og ej heller i døgntilrettelse. De misbruger overvejende hash og amfetamin.

Som SØM-målgruppe vælges "Stofmisbrugere ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)". Det vurderes, at der er et godt match imellem SØM-målgruppen og indsatsmålgruppen, selv om der kan være et mindre problem med de 15-17 årige deltagere i indsatsen, der ikke er med i SØM-målgruppen. Der kan således både være et andet omfang af afledte konsekvenser for denne aldersgruppe, ligesom der også kan være andre konsekvenser på fx skoleområdet. Ved opslag i vidensdatabase under "Målgrupper" ses, at gennemsnitsalderen for SØM-målgruppen er 21 år, hvilket harmonerer fint med, at de tilsvarende tal for metodeprojektets målgruppe er 20,5 år.

2.2 Omkostninger

I dette trin skal man angive, hvor mange deltagere som modtager indsatsen, og hvor meget den koster.

Antal deltagere

I metodeprojektet er deltagerne fordelt på de fire grupper ved lodtrækning. I alt 460 personer deltager i indsatsen, så vi vælger at anvende 115 deltagere i både Gruppe 1 og Gruppe 3. Det er ikke så afgørende for resultatet, hvor mange deltagere man vælger, idet omkostningerne pr. deltager er de samme, uanset hvor mange, der får indsatsen. Indsatsen varer ca. 12 uger, og i gruppe 3 er der derudover også en opfølgning efter 6 måneder.

Omkostninger

Vi vælger at opgøre omkostningerne til indsatsen ud fra de antal samtaler, hver gruppe rent faktisk har fået. Metodeprojektet består af en afprøvning af, hvorvidt forskellige tilbud har en forskellig effekt, herunder hvorvidt antallet af samtaler har betydning.¹

Vurderingen af omkostningen tager udgangspunkt i et skøn over lønnen for en psykolog/sagsbehandler på 40.000 kr. om måneden, svarende til en timepris på 300 kr. ved 1600 arbejdstimer pr. år. Hertil tillægges en overheadsats på 20 % og en forberedelsesfaktor på 1,5, så den samlede timepris pr. samtaletime kommer op på 540 kr.

Ud fra det gennemsnitlige antal samtaler angivet i afsnit 1.2, fås herefter følgende samlede omkostninger for de to grupper i vores beregning (ved antagelse om, at en samtale svarer til 1 time):

- Gruppe 1: 316.710 kr.²
- Gruppe 3: 645.840 kr.

Disse to omkostningstal anvendes i beregningen. Vi antager, at det er kommunen, der bærer hele omkostningen for stofmisbrugsbehandlingen, hvilket stemmer overens med den normale praksis.³ Da indsatsen varer ca. et halvt år, antager vi også, at omkostningerne falder i samme kalenderår.

2.3 Effekt

I dette trin skal brugeren af SØM angive et skøn for, hvilken effekt indsatsen forventes at have på deltagerne. Hermed menes, hvordan og i hvilket omfang situationen for den udsatte borger forventes at ændre sig som følge af indsatsen. Hvis der ikke sker nogen ændring, vil der heller ikke være afledte økonomiske konsekvenser.

For metodeprojektet er der et klart effektmål, nemlig afholdenhed fra stoffer. Projektet er dog ikke afsluttet, og vi kender derfor ikke den endelige effekt af indsatsen, og om der er en eventuel forskel på effekten for deltagerne i henholdsvis Gruppe 1 og 3.

---

¹ Dette ser bort fra, at der også vil have været omkostninger i forbindelse med de tilfælde, hvor de unge skulle have været til en samtale, men ikke dukkede op. Herved vil vi sandsynligvis overvurdere forskellen i omkostningerne til Gruppe 1 og Gruppe 3, idet der er flest i Gruppe 1, der ikke kommer til samtalen. Det er dog vigtigt at pege på, at forskellen i antal samtaler ikke kun skyldes udeblivelse, men også at Gruppe 3 får mere opfølgning end Gruppe 1. Det betyder, at udeblivelser får en mindre betydning. Vi ser bort fra dette her, da formålet med eksemplet er at vise brugen af SØM og ikke give en præcis omkostningsvurdering, hvilket ikke er muligt med den viden, der er til rådighed om samtalerne.

² Udregnet som 540 kr. pr. samtale inkl. forberedelse og overhead * 5,1 samtaler pr. person * 115 personer.

³ Staten kan i visse tilfælde støtte specifikke projekter.

Vi vælger derfor følgende analysemetode: Lad os antage, at deltagerne i Gruppe 1 har en succesrate, der ligner den, der er opgjort for tilsvarende programmer i litteraturen. Herudfra kan vi beregne den forventede nettogevinst for Gruppe 1. Det spørgsmål, vi herefter ønsker svar på, er: Hvor meget større skal succesraten være for deltagerne i Gruppe 3 for at opnå minimum samme nettogevinst givet de højere omkostninger til indsatsen for denne gruppe?

Effekten angives i SØM som en succesrate, målt som andelen af deltagerne, der bliver afholdende. For at finde en rimelig succesrate for Gruppe 1, søger vi hjælp i SØMs vidensdatabase under Effektstudier; målgruppen "Mennesker med stofmisbrug". Under denne målgruppe fremkommer fire forskellige indsatser:

- Case management
- Mindfulness-Based Relapse Prevention Program (MBRP)
- Motivational interview om afholdenhed
- Psykosociale indsatser

Fælles for studierne under de fire indsatser er, at de stammer fra evalueringer med randomisering imellem indsats- og kontrolgruppe eller fra systematiske litteraturoversigter.

Ud fra beskrivelsen af metodeprojektets indhold vurderer vi, at "Motivational interview" er den indsats, der ligner indsatsen i metodeprojektet mest. For denne indsats ligger der et litteraturreview til grund for i alt ni effektstørrelser i databasen.

Størrelsen på den målte effekt i effektstudierne i vidensdatabasen opgøres ved en standardiseret effektstørrelse (Cohen's d). Den angiver effekten som en andel af standardafvigelsen på effektmålet og muliggør sammenligning på tværs af forskellige effektmål. I SØM kan brugeren ved hjælp af en omregningsfunktion "oversætte" den standardiserede effektstørrelse til en succesrate, som er det mål, der anvendes i modellen.

De ni effektstørrelser for "Motivational interview" i vidensdatabasen spænder fra 0,01 til 0,79 med et gennemsnit på 0,20. Den længste opfølgning ved opgørelsen af effekterne er 7-12 måneder, hvilket er kortere end for metodeprojektets længste opfølgning, men dog i samme størrelsesorden som de øvrige opfølgninger i projektet. Vi anvender gennemsnitsværdien på 0,20 som estimat for effektstørrelse, men er opmærksomme på, at der er en stor variation i de observerede størrelser i de eksisterende studier, samt at tale om en anden (om end lignende) indsats. Det anvendte estimat for effektstørrelsen er derfor behæftet med væsentlig usikkerhed. Ved brug af omregneren i modellen svarer en effektstørrelse på 0,2 til en succesrate på 9 %, som anvendes for Gruppe 1.

Det er vigtigt, at understrege, at hvis man baserer sig på et skøn fra effekter i vidensdatabasen, så er det estimeret fra afprøvning under andre forhold (geografi, deltagertype, vilkår for afprøvning m.m.). Derfor bør man som bruger gennemføre SØM-beregningen for flere alternative effektstørrelser og kun tolke resultaterne betinget på effektens størrelse.

2.4 Konsekvenser

I dette trin skal brugeren tage stilling til, hvilke konsekvenser man ønsker at medtage i beregningen. Dette valg træffes ud fra den viden, brugeren har om målgruppe og effektmål for indsatsen.

For at man kan bruge konsekvensestimaterne i SØMs vidensdatabase, skal der være et godt sammenfald imellem

- Indsatsens målgruppe og SØM-målgruppen, og
- Indsatsens effektmål og SØM-effektmålet

Vi har tidligere i afsnit 2.1 argumenteret for, at indsatsens målgruppe og SØM-målgruppen stemmer relativt godt overens.

SØM-effektmålet for målgruppen "Stofmisbrugere ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)" er afholdenhed. Dette måles i SØM som, at stofmisbrugeren i året efter behandlingen ikke længere er i behandling og har afsluttet sin behandling med status "færdigbehandlet". Effektmålet for indsatsen er også afholdenhed, som måles ved opfølgende surveys.

Det vurderes, at der er tale om et relativt godt match imellem effektmålet for metodeprojektet og effektmålet for SØM-målgruppen.

For denne indsats må det derfor forventes, at de konsekvenser, der er i SØMs vidensdatabase overordnet set giver et forholdsvis godt bud på de økonomiske konsekvenser af indsatsen.

Da vi ikke på nuværende tidspunkt har nogen viden om specielle konsekvenser for målgruppen, som ligger ud over dem, der ligger i modellen, tages der udgangspunkt i modellens konsekvens-estimer. Dvs. der foretages ikke rettelser til SØMs estimer eller tilføjes yderligere konsekvenser i analysen.

Estimaterne i SØMs vidensdatabase er overordnede skøn til at sige noget generisk om sammenhængen mellem forbedringen hos borgeren (her ophør af misbrug) og de konsekvenser, dette kan få for det offentlige i form af ændringer i forbruget af offentlige ydelser inden for en række områder. Estimaterne er usikre, bl.a. på grund af den bagvedliggende estimationsmetode og datagrundlaget. Resultater baseret på SØMs konsekvensestimater skal derfor altid opfattes som overordnede skøn og fortolkes med forsigtighed. Du kan læse mere om grundlaget bag estimerne i dokumentationsrapporten for SØM.

I Bilag 1 vises en oversigt over de medregnede konsekvenser.

2.5 Resultater

I de foregående afsnit har vi illustreret, hvordan man kan anvende SØM til en beregning for metodeprojektet ved at gennemføre følgende beregninger for målgruppen "Stofmisbrugere ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)":

- En grundberegning for metodeprojektets Gruppe 1 med en succesrate på 9 % og 115 deltagere med en total omkostning på 316.710 kr.
- Ud fra grundberegningen at specificere en ny beregning for metodeprojektets Gruppe 3 også med 115 deltagere, men med en omkostning på 645.840 kr., hvor målet er at beregne, hvor stor succesraten skal være for at opnå mindst samme økonomiske nettogevinst som i grundberegningen.

Tabel 2.1 viser resultatet af grundberegningen for Gruppe 1. I beregningen anvendes en 6-årig tids-horisont med 2018 som indsatsår.

Tabel 2.1 Resultat af grundberegningen, nettogevinst, kr. (2018-priser).

Område	Nutidsværdi i alt, kr.
I alt	1.411.130
Indkomstoverførsler	289.364
Beskæftigelsesindsats	0
Skat af indkomst	464.485
Sundhedsydelse	91.681
Politi, retsvæsen og kriminalforsorg	844.133
Uddannelse	-98.272
Sociale serviceydelser	136.448
Omkostninger	-316.710
Egne ydelser	0

Anm.: Der er anvendt en succesrate på 9 %, 115 deltagere og en total omkostning på 316.710 kr. For de sociale serviceydelser indgår stofmisbrugsbehandling (dag- og døgnbehandling) samt herberg og forsorg.

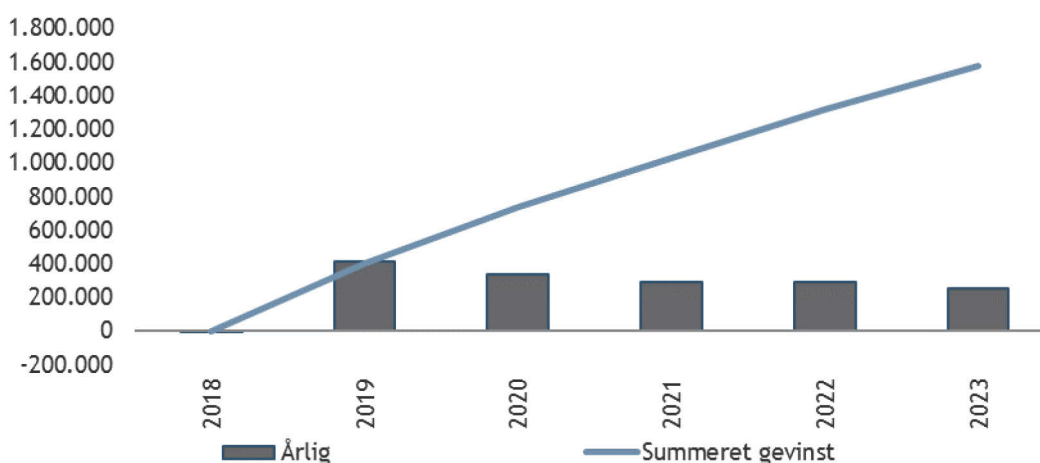
Kilde: Egen beregning på SØM.

Resultatet af beregningen for Gruppe 1 er en samlet budgetøkonomisk nettogevinst for det offentlige på godt 1,4 mio. kr., svarende til ca. 12.000 kr. pr. deltager. Over halvdelen af denne gevinst kommer inden for området "Politi, retsvæsen og kriminalforsorg", men der er også relativt store gevinster i relation til beskæftigelsesområdet (Indkomstoverførsler og Skat af indkomst). Der er derimod en større udgift til uddannelse til unge med stofmisbrug.

Det er staten, der har den største nettogevinst ved indsatsen (1,38 mio. kr. mod -44.000 kr. til kommunen og 78.000 kr. til regionen), da de største gevinster forventes inden for kriminalitets- og beskæftigelsesområdet (resultatet ikke vist).

Figur 2.1 viser fordelingen af nettogevinsten over tid.

Figur 2.1 Fordelingen af nettogevinst over tid, Gruppe 1

Anm.: Der er anvendt en succesrate på 9 %, 115 deltagere og en total omkostning på 316.710 kr. Tidshorisonten er 6 år.

Kilde: Egen beregning på SØM.

Figuren viser, at der i det første år, hvor hele omkostningen til indsatsen falder, vil være et lille nettotab, mens der i de efterfølgende år vil være nettogevinster. Fra 2019 og frem er gevinsten dog svagt faldende over tid, men stadig positiv i det sidste fremskrivningsår (2023).

Som det fremgik af afsnit 2.2, er omkostningen for Gruppe 3 på knap 646.000 kr. Hvis succesraten i beregningen i SØM sættes til 11 %, opnås en budgetøkonomisk nettogevinst på størrelse med den, der blev opgjort for Gruppe 1 ovenfor.

Svaret på spørgsmålet om, hvor meget større succesraten for Gruppe 3 skal være for at opnå samme nettogevinst som for Gruppe 1, er altså 2 %-point. Beregningen kan suppleres med en faglig vurdering af, hvorvidt man via en fordobling af det gennemførte antal samtaler vil kunne forvente at få en stigning i succesraten af den angivne størrelse (hvilket dog ligger uden for dette projekts rammer). Og endelig vil det også af afprøvningen komme til at fremgå, hvad effekten er for Gruppe 3 sammenlignet med Gruppe 1.

3 Konklusion

Eksemplet i dette notat har vist, hvordan man kan lave en beregning for en indsats på stofmisbrugsområdet i SØM baseret på estimerne i vidensdatabasen. Indsatsen i eksemplet er karakteriseret ved, at målgruppe og effektmål stemmer ret godt overens med målgruppe og effektmål i SØMs vidensdatabase. Det betyder, at estimerne i vidensdatabasen er velegnede som grundlag for en overordnet vurdering af den forventede nettogevinst for indsatsen.

Det er dog vigtigt at understrege, at der er mange usikkerheder ved resultatet, når man bruger SØMs estimer fra vidensdatabasen. Det skyldes bl.a., at der er tale om gennemsnitstal for en registerafgrænset målgruppe, som aldrig vil kunne stemme helt overens med indsatsens egen målgruppe, ligesom effektmålet heller ikke vil være helt det samme. Derudover er der som tidligere nævnt en række udfordringer med selve metoden for estimation af konsekvenserne, hvilket naturligvis også skal tages i betragtning, når resultatet af beregningen fortolkes og anvendes.

Eksemplet i notatet har derudover illustreret, hvordan man kan anvende SØM til at komme med et skøn over, hvor meget større effekten skal være ved en højere intensitet af indsatsen for at opnå samme økonomiske nettogevinst som ved en lavere intensitet af indsatsen, hvor der er lavere omkostninger.

Bilag 1 Økonomiske konsekvenser som medregnes i SØM

SØM gør det muligt at medregne budgetøkonomiske konsekvenser på en række forskellige ydelser og aktiviteter inden for den offentlige økonomi. For alle disse konsekvenser er der estimater i vidensdatabasen for de målgrupper, der findes i SØMs vidensdatabase.

Nedenfor i Bilagstabel 1.1 vises en oversigt over de konsekvenser, der er med i beregningen i eksemplet i dette notat.

Bilagstabel 1.1 Oversigt over medregnede konsekvenser

<i>Sundhedsydelser</i>	<i>Sociale serviceydelser</i>	<i>Kriminalforsorg m.m.</i>
Forbrug af sundhedssystemets ydelser omfattende: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sygesikringskontakter, almen praksis ▪ Sygesikringskontakter, andre ▪ Somatisk sygehusindlæggelse ▪ Somatisk ambulans behandling ▪ Somatisk skadestue ▪ Psykiatrisk sygehusindlæggelse ▪ Psykiatrisk ambulans forløb ▪ Psykiatrisk skadestue 	Kategorien indeholder ydelser efter serviceloven samt misbrugsbehandling. De inkluderede ydelser og aktiviteter er: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alkoholmisbrugsbehandling ▪ Stofmisbrugsbehandling, døgn ▪ Stofmisbrugsbehandling, dag ▪ Herberg og forsorg 	Konsekvenser inden for politi, retsvæsen og kriminalforsorg omfatter: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fængselsdage ▪ Dom for volds- og sædelighedsforbrydelser ▪ Dom for indbrud, tyveri og hærværk ▪ Dom for færdselsloven og andre særlove
<i>Indkomstoverførsler</i>	<i>Uddannelse</i>	<i>Beskæftigelsesindsats</i>
De inkluderede overførsler omfatter: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontanthjælp ▪ Førtidspension ▪ Uddannelseshjælp, inkl. SU ▪ Øvrige overførsler, fx dagpenge, sygedagpenge og revalidering 	Uddannelse er samlet i en kategori i SØM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ungdomsuddannelser og videregående uddannelser 	Den aktive beskæftigelsesindsats indeholder en kategori i SØM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vejledning og opkvalificering
<i>Skat af indkomst</i>		
Konsekvensen for indkomstkatten opgøres for følgende indkomsttyper: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indkomstoverførsler ▪ Beskæftigelse 		